

Arkeologisk utredning i Rockneby

Småland – Kalmar län

Rockneby centrum, Ryssby socken, Kalmar kommun

Ludvig Papmehl-Dufay

KALMAR LÄNS MUSEUM

Arkeologisk utredning rapport april 2008

Arkeologisk utredning i Rockneby

Småland – Kalmar län

Rockneby centrum, Ryssby socken, Kalmar kommun

Författare Ludvig Pappmehl-Dufay
Copyright Kalmar läns museum
Redaktion Per Lekberg
Kartor publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag Kalmar läns museum
ISSN 1400-352X

Abstract

This report presents the results from an archaeological inquiry performed by Kalmar County Museum at central Rockneby, in the parish of Ryssby in Småland, Sweden, during two days in early March 2008. The investigation was carried out by means of digging of test trenches with a mechanical excavator. Thirty-six such trenches were dug, and no prehistoric remains could be detected.

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	6
Topografi och fornlämningsmiljö	7
Syfte och metod	10
Resultat	11
Åtgärdsförslag	14
Tekniska och administrativa uppgifter	15

Sammanfattning

Under två dagar i början av mars 2008 genomförde Kalmar läns museum en särskild arkeologisk utredning inom två ytor i Rockneby centrum, i Ryssby socken i Småland. Utredningen föranleddes av arbetet med ett nytt planprogram för Rockneby centrum, och beställare var Kalmar kommun. Utredningen genomfördes med hjälp av sökschaktsgrävning med maskin, och kunde inte påvisa någon förekomst av fornlämningar inom något av de båda aktuella områdena. Rekommendationen från Kalmar läns museums sida är därför efter slutförd arkeologisk utredning att inga fler antikvariska insatser är nödvändiga inför planläggningen av de utredda områdena. Beslut i ärendet fattas av Länsstyrelsen i Kalmar län.

Figur 1. Kalmar län med utredningsområdet markerat (svart pil).

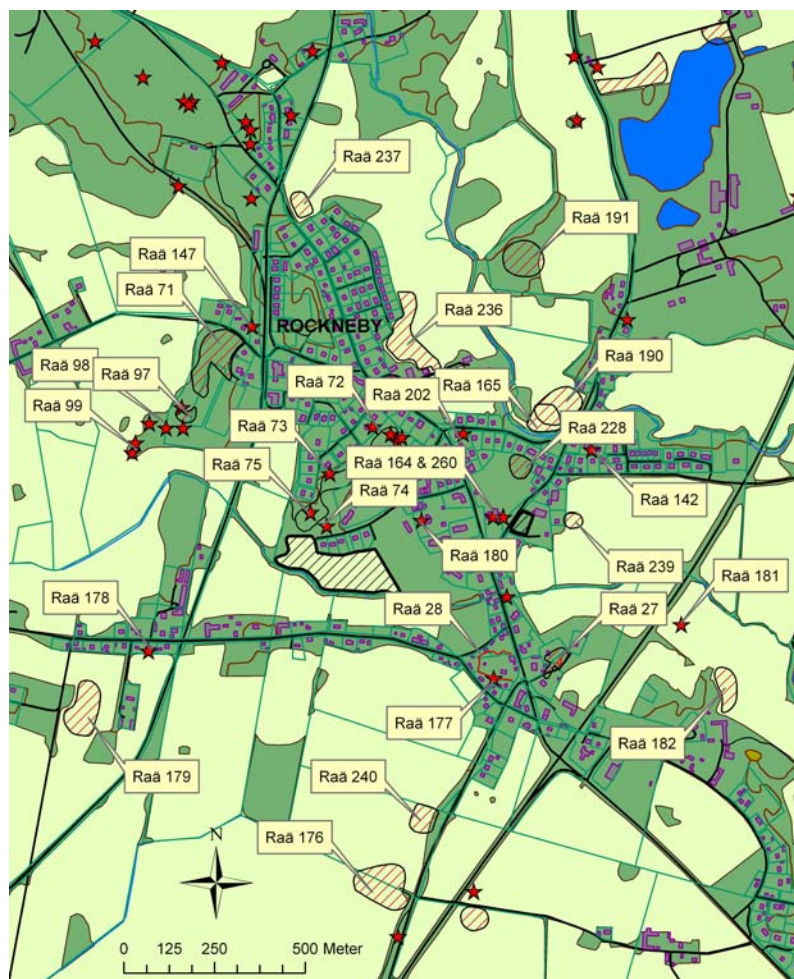
Inledning

Under två dagar i början av mars 2008 genomförde Kalmar läns museum en särskild arkeologisk utredning inom två ytor i Rockneby centrum, i Ryssby socken i Småland. Utredningen föranleddes av arbetet med ett nytt planprogram för Rockneby centrum, och beställare var Kalmar kommun. Utredningen genomfördes med hjälp av sökschaktsgrävning med maskin, och syftade till att fastställa förekomsten av fornlämningar inom de aktuella områdena. De för utredningen aktuella områdena var ursprungligen större än de områden som senare kom att utredas, men delar av ytorna befanns vara otillgängliga för utredningsschaktning och fick därför lämnas utanför undersökningen. I det mindre området kunde schaktning bara genomföras i den västra delen då resterande del utgörs av en asfalterad parkering. I det större området upptas östra delen av parkering och idrottsplats, och utredningen begränsades istället här till den åker som är belägen inom området. De områden som visas i fig 4 nedan är de som kom att bli föremål för utredningsschaktning.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området kring Rockneby är rikt på fornlämningar. En karta med registrerade fornlämningar i utredningsområdenas närhet visas i fig 2. Ryssby med intilliggande socknar är sedan gammalt kända för sin exceptionellt stora mängd trindyxor (t ex Hagberg 1979: 29f), vilket tillsammans med den stora mängden registrerade boplatser vittnar om en livlig bygd under stenåldern. Bland stenåldersboplatserna i närheten av undersökningsområdet kan nämnas RAÄ 174, RAÄ 176 och RAÄ 241, där fynd av avslag och artefakter noterats vid inventeringar i de nyplöjda åkrarna. Fyndplatsen RAÄ 173 strax NV om undersökningsområdet markerar ett fynd av en spetsnackig yxa; vid tidpunkten för undersökningen syntes här i åkern en tydlig mörkfärgning, och enstaka flintavslag noterades i åkerytan vilket tillsammans med det tidigare yxfyndet antyder att en boplatz står att finna på platsen. I och runt Rockneby samhälle finns vidare ett antal gravfält och ensamliggande gravar (t ex RAÄ 71-74), med gravformer som antyder dateringar från bronsålder och upp i vikingatid. I anslutning till en mindre gravgrupp (RAÄ 72) inne i Rockneby genomförde Kalmar läns museum år 2000 en undersökning av en vikingatida brandgrav utan synlig markering ovan mark (Pettersson 2000). Fynden från graven inkluderade en segmenterad glaspärla och en fingerring av brons. I samband med anläggandet av den nuvarande trafikplats Rockneby en knapp km norr om det här aktuella området undersöktes bland annat två blästerugnar med datering till yngre järnålder (Gustafsson 2002). Ugnarna var raserade och endast den nedre delen återstod. I närheten av Läckeby ca 3-4 km väster om det aktuella området har vid flera mindre undersökningar vikingatida och tidigmedeltida boplatzlämningar påträffats (Källström 1993; Sarnäs 1995), och vid en förundersökning 1993 intill den gamla landsvägen direkt norr om Söregärde by påträffades 1993 boplatzlämningar vilka genom såväl fynd (pärlor, keramik etc) som ¹⁴C-dateringar kan tillföras yngre järnålder och i synnerhet vikingatid (Sarnäs/Rajala 1995/2006). Dessa lämningar har i skrivande stund ännu inte förts in i fornlämningsregistret. I sammanhanget ska också nämnas den vikingatida silverskatt som framkom på Söregärdes ägor någon km öster om det här aktuella området i början av 1900-talet (Hagberg

1979: 80f). Fyndet påträffades vid jordbruksarbete och grävdes ut av lokalbefolkningen, varför delar av innehållet sannolikt förkommit. Enligt uppgift ska någon form av kruka ha ingått i fyndet, vilket antyder att skatten ursprungligen varit placerad i ett keramik- eller metallkärl. Skatten består idag av diverse bitsilver och smyckefragment (bland annat delar av halsringar, armringar och ringspännen) samt omkring 200 arabiska silvermynt med slutdatum 955 e Kr, vilka tillsammans antyder en datering av skatten till sent 900-tal.

Figur 2. Utredningsområdets omgivning, med registrerade fornlämningar markerade (röd skraffering samt röda stjärnor och linjer).

Tabell 1. Lista över de fornlämningar som markerats i figur 2.

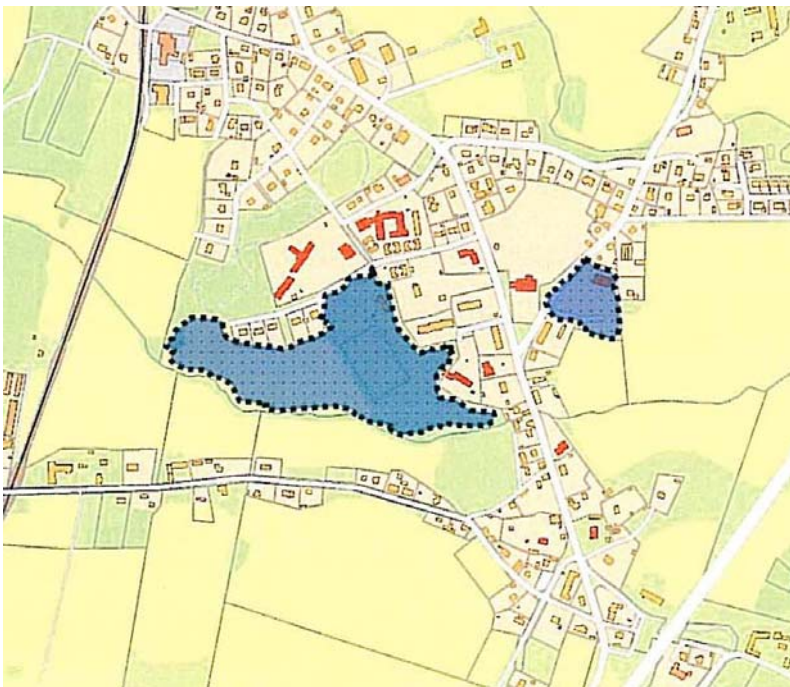
Raä nr	Typ	Datering
27	Skans	1600-tal
28	Skans	1600-tal
71	Gravfält	Bronsålder-Järnålder
72	Stensättningar, flatmarksgrav	Järnålder
73	Röse	Bronsålder-Järnålder
74	Röse	Bronsålder-Järnålder
75	Röse	Bronsålder-Järnålder
97	Område med röjningsrösen	Järnålder-Historisk tid
98	Stensättningar	Järnålder
99	Stensättningar	Järnålder
142	Domarring, borttagen	Järnålder
147	Stensättning	Järnålder
164	Runsten	Vikingatid
165	Skans	1600-tal
176	Boplats	Stenålder
177	Fyndplats för trindyxa	Stenålder
178	Fyndplats för två trindyxor	Stenålder
179	Boplats	Stenålder
180	Fyndplats för två spetsnackiga yxor	Stenålder
181	Fyndplats för mikrospån och mikrospånkärna i flinta	Stenålder
182	Boplats	Stenålder
190	Boplats	Stenålder
191	Boplats	Stenålder
202	Fyndplats för två trindyxor	Stenålder
228	Boplats	Yngre stenålder
236	Boplats	Stenålder
237	Boplats	Stenålder
239	Boplats	Stenålder
240	Boplats	Stenålder
260	Fyndområde	Medeltid och historisk tid

Syfte och metod

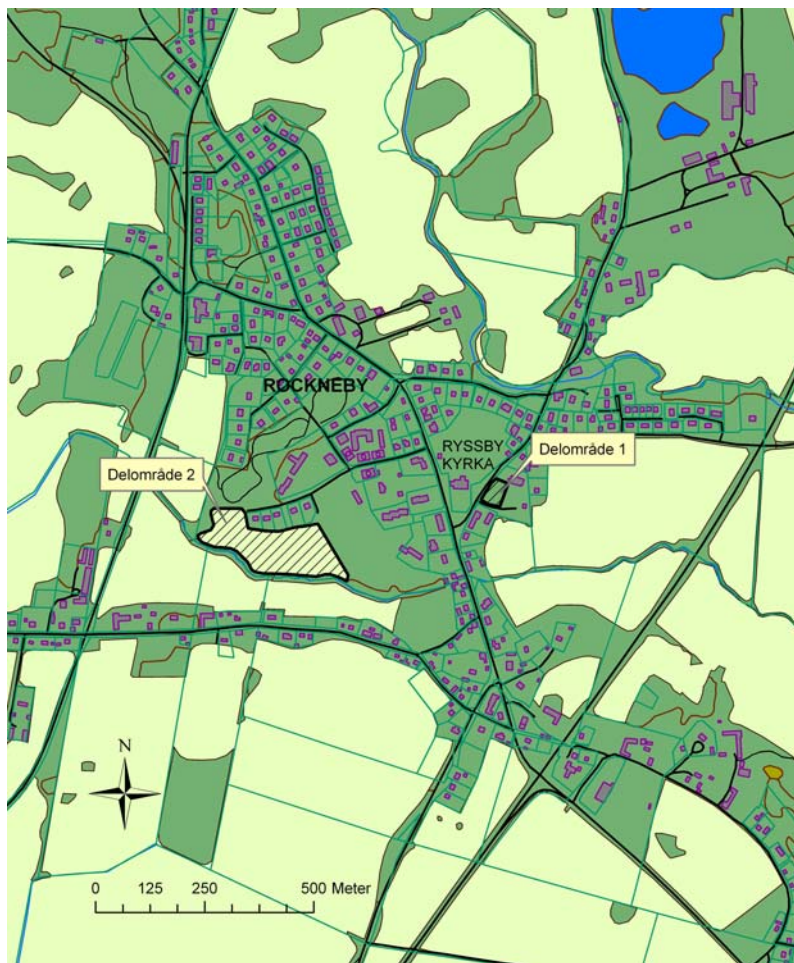
Utredningens syfte var att fastställa huruvida fornlämning finns inom området som kan komma att beröras av den planerade exploateringen. Detta uppnåddes genom sökschaktning med grävmaskin över den berörda ytan, samt handrensning och dokumentation av eventuella framkomna lämningar. Samtliga ingrepp och påträffade lämningar mättes in med GPS i Rikets nät (RT90 2,5 gon V och RH 70). Resultatet av utredningen ska kunna fungera som ett fördjupande kunskapsunderlag inför Länsstyrelsens fortsatta beslut i ärendet.

Resultat

Utredningsområdenas ursprungliga avgränsning framgår i fig 3. Stora delar av områdena befanns vid närmare besiktning inte vara åtkomliga för schaktning; i norra delen av det mindre området ligger Folkets hus, och hela östra delen av området upptas av en asfalterad parkering. Den sydvästra delen av detta område utgörs emellertid av gräsbevuxen parkmark, och det är denna yta som kom att utgöra delområde 1 inför utredningen (fig 4). Västra halvan av det större området i fig 3 upptas av en idrottsplats med tillhörande parkering, och utredningen fick här istället begränsas till den del av området som utgörs av åker (delområde 2 i fig 4).

Figur 3. Centrala Rockneby, med utredningsområdenas ursprungliga avgränsning markerat.

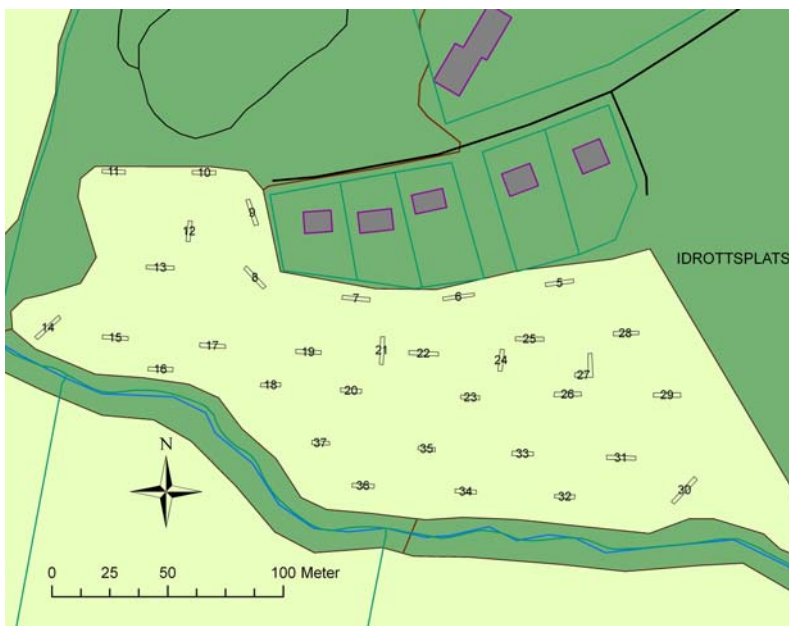

Figur 4. Centrala Rockneby med utredningsområdena såsom de kom att avgränsas med hänsyn till markens tillgänglighet för schaktning.

Totalt grävdes 36 schakt till en sammanlagd längd om ca 400 m. Ploglagret var som regel omkring 0,3 m djupt, och undergrunden utgjordes av sand respektive sandig morän. Schaktens fördelning över delområdena framgår av fig 5 och fig 6. Inom delområde 1 framkom, särskilt i norra delen, tydliga tecken på att marken tidigare banats av och jämnats ut med fyllnadsmassor innehållande bland annat tegel, cement, asfalt och plast. Två diken framkom i södra och mellersta delen av delområdet, men i övrigt framkom här inga indikationer på kulturhistoriska lämningar. Inom delområde 2 framkom i två schakt ett tunt sot- och kollager under ploglagret, vilket efter noggrann rensning och genomgrävning tolkas som rester efter att man vid någon inte alltför avlägsen tidpunkt grävt ner och bränt ris för att förbättra jordkvaliteten och bli av med avfall. I övrigt framkom inga indikationer på kulturhistoriska lämningar inom delområde 2.

Figur 5. Schaktens fördelning över delområde 1.

Figur 6. Schaktens fördelning över delområde 2.

Åtgärdsförslag

Då ingen fornlämning kunde påvisas vid utredningen, och då schaktet placerades relativt tätt och jämnt utspridda över ytan, bedöms det som troligt att ingen fornlämning står att finna inom det för exploateringen avsedda området. Kalmar läns museum anser därför att inga ytterligare antikvariska åtgärder krävs för att de utredda områdena ska kunna tas i anspråk för exploatering. Beslut i ärendet fattas av Länsstyrelsen i Kalmar län.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-10227-07

Kalmar läns museums dnr: 33-617-07

Uppdragsgivare: Kalmar kommun, Samhällsbyggnadskontoret,
Emil Andreasson, Box 611, 391 26 Kalmar

Landskap: Småland

Kommun: Kalmar

Socken: Ryssby

Fastighet: Rockneby centrum

Fornlämningsnr: -

Ek. karta: 4G 9g Ryssby

X koordinat: 6297300

Y koordinat: 1533000

M ö h:

Fältarbetstid: 5-6 mars 2008

Antal arbetsdagar: 1,5

Maskintid: 17 tim

Personal: Ludvig Papmehl-Dufay

Fynd: -

Prover: -

Ritningar: Alla schakt och påträffade lämningar mättes in med GPS i Rikets nät (RT90 2,5 gon V och RH 70). Mätfilerna finns lagrade i Kalmar läns museums digitala arkiv, sorterade på landskap, socken och objektnummer.

Fotomaterial: Digitala bilder från undersökningen finns lagrade i Kalmar läns museums digitala arkiv, under Du92: 1-26.